

Meningen van parketmagistraten over (veranderingen in) het vooronderzoek*

L. Dupont**

Eens te meer de 24 – uren regel

L. DUPONT : Het vraaggesprek met de politie, de advocaten en de onderzoeksrechters werd telkens ingezet met de vraag, welke problemen zij in het vooronderzoek als de belangrijkste ervaren. Ook dit gesprek zouden wij met deze vraag willen inleiden.

F. TROCH : Eén van de problemen in het vooronderzoek is o.a. dat van de 24 uren, wat in bepaalde gevallen zeer kort is. Er bestaat nu een algemene consensus om die 24 uren te laten aanvangen vanaf het ogenblik dat iemand niet meer volledig over zijn vrijheid kan beschikken, m.a.w. vanaf het ogenblik dat hij door de politiediensten wordt opgehaald of daar vrijwillig naartoe gaat en weerhouden wordt. Binnen die 24 uren moet men over voldoende gegevens en gronden beschikken om een belangrijke beslissing te nemen, nl. iemand al dan niet van zijn vrijheid te beroven. Dit is geen probleem wanneer het een simpele zaak betreft, een zaak die onmiddellijk duidelijk is. Maar het is een groot probleem wanneer het een moeilijke en uitgebreide zaak is, met verschillende verdachten, of wanneer er huiszoekingen moeten gebeuren en verschillende verrichtingen alvorens men de concrete zaak kent. Dat vind ik één van de grote problemen. De vraag is natuurlijk wat men eraan moet veranderen ? Moet men naar de 48 uren gaan, of ... dat is het grote probleem. In elk geval moet men vermijden dat het te lang wordt, want dit zou tot de gevaren kunnen leiden van traag werken en van een zekere willekeur.

A. JANSSENS : Als groot probleem zie ik ook de termijn van 24 uur, die volgens mij in principe zou moeten blijven bestaan, maar wel met de moge-

* Aan dit gesprek werd deelgenomen door L. De Wilde (parket generaal Gent), L. Huybrechts (parket Antwerpen), J.P. Van den Eede (parket Turnhout), F. Troch (parket Dendermonde) en A. Janssens (parket Hasselt). Het vraaggesprek werd mede voorbereid door F. Hutsebaut en P. Vincke. Er werd gebruik gemaakt van enkele publicaties over het voorontwerp-Bekaert van een nieuw wetboek van strafvordering en van enkele tekstfragmenten hieruit, die in de loop van de jaren bekend geraakt zijn. Evenals bij de vorige vraaggesprekken spreken de deelnemers uitsluitend in eigen naam.

**Docent aan de K.U.Leuven.

lijkheid dat die zou verlengd worden, bv. met nog 24 uur, door een schriftelijke en gemotiveerde beslissing van de parketmagistraat.

J.P. VAN DEN EEDE : Persoonlijk zie ik niet direct zo'n groot probleem in de 24-uren regel. Ik heb tot nog toe altijd ondervonden dat die 24 uur gewoonlijk volstonden om inderdaad over te gaan tot het voorleiden van de verdachte en tot het in onderzoek geven van een bepaalde zaak, zonder dat daar problemen mee gemoeid waren. Er kan natuurlijk een verschil zijn tussen kleine of middelgrote parketten en grote parketten waar men meer met vrijheidsberovingen geconfronteerd wordt.

L. DE WILDE : Er kan niet aan de 24-uren regel getornd worden zonder grondwetswijziging. Maar er stelt zich inderdaad soms een probleem van materiële tijd. Het kan gebeuren dat de politie veel tijd nodig had om een aantal gegevens te verzamelen en dat de 24 uren reeds gekomen zijn aan het 20ste of aan het 23ste uur, omdat er nog een nacht tussen zit, of omdat de onderzoeksrechter nog twee of drie man aan zijn deur ziet zitten die nog verhoord moeten worden binnen de 24 uur. Dit is evenwel door arbeidsorganisatie op te vangen. Anderzijds moet men toch zeggen dat wanneer er een opleiding gebeurt, en de 24 uren moeten beginnen lopen, men – over het algemeen – op het ogenblik van de opleiding dikwijls al weet hoe de vork aan de steel zit, zodat het opstellen van de eerste processen-verbaal kan gebeuren binnen een tijd die nog ruimte laat voor het tijdig verhoor door de onderzoeksrechter.

Er bestaat een bijna wetmatige tyrannie van het minder belangrijke op het meer belangrijke

L. HUYBRECHTS : Wat mij betreft – ik mag toch voor mijn eigen kapel spreken : ik hou mij bezig met misdrijven in de commerciële sfeer – ik zie niet zozeer wettelijke problemen dan wel organisatorische problemen. Mijn “persoonlijk” grootste probleem is dat van de onderzoeksduur, zeker in commerciële zaken. Hoe langer een onderzoek duurt, hoe meer kans dat er bestaat dat de zaak een flop wordt. Ik heb trouwens geleerd dat wanneer men een onderzoek in een financiële zaak niet binnen de twee jaar kan afsluiten, men uiteindelijk met de verjaring geconfronteerd wordt. Ik geloof dat er verschillende oorzaken zijn voor het probleem van de onderzoeksduur, en ook verschillende remedies.

Ten eerste zie ik het probleem op het niveau van het beleid. Ik geloof dat iedereen het erover eens is dat de misdrijven in de commerciële sfeer even veelvuldig, omvangrijk en gevaarlijk zijn voor de samenleving en dus even belangrijk zijn als de andere. Gegeven dit feit denk ik dat er gedegen tegen deze misdrijven zou moeten gereageerd worden. Nu stellen we in de praktijk vast dat er bijna een wetmatige tyrannie bestaat van het minder belangrijke op het belangrijke en dat men daaraan slechts kan ontkomen met een volgehouden moeite. Daartoe moeten we het probleem kennen en er de ganse tijd aandachtig voor zijn. Wat stellen wij nu vast in de praktijk ? Enerzijds zijn er de

eenvoudige, meestal enkelvoudige strafbare feiten, de kleine zaken, die gemakkelijk op te sporen, te onderzoeken en te vervolgen zijn. Daarom zullen ze eerder en sneller worden opgespoord, onderzocht en vervolgd. De beteugeling zal nog op een zinvol ogenblik komen en de rechter zal ook meer geneigd zijn aan die beteugeling effect te geven. Anderzijds hebben we het ingewikkeld en meestal meervoudig strafbaar feit, dat moeilijker op te sporen, te onderzoeken en te vervolgen is. Daarom wordt het eerder niet en trager opgespoord, onderzocht en vervolgd, waarbij dan nog komt – en ik ben hiermee dikwijls geconfronteerd geweest – dat al de onderzoekscapaciteit waarover het strafrecht beschikt reeds ingezet werd voor de eenvoudige feiten. Uiteindelijk komt dan de beteugeling niet meer op een zinvol ogenblik, en de rechter zal dan ook niet meer geneigd zijn om aan die beteugeling meer effect te geven, terwijl ze door de persoon die terecht heeft gestaan als volledig te verwaarlozen wordt gevoeld. Ik geloof dat dit een organisatorische tyrannie is die op het strafgerecht berust. Men moet een inspanning doen om daaraan te ontsnappen. Daarom is een vervolgingsbeleid noodzakelijk. En ik geloof dat er in België weinig of geen vervolgingsbeleid is. Nu moet ik U onmiddellijk zeggen – en niet omdat deze tekst gepubliceerd wordt – dat het niet waar is, dat daarvoor geen belangstelling zou bestaan bij de hogere magistratuur en bij het parket-generaal. Daar is wel aandacht voor.

De aanwezigheid van de ordehandhaving moet gevoeld worden in de bevolking

L. DE WILDE : De tyrannie van de kleine zaken, die de grote zaken op de achtergrond duwen, heeft altijd bestaan. Maar de oplossing is moeilijk te vinden, want sociologisch gezien is – voor de orde in de maatschappij – de kleine criminaliteit – ik zeg niet, de criminaliteit van de kleine man, – veel belangrijker, veel gevaarlijker, dan de grote criminaliteit : door haar aantal, en door het feit dat zij – indien zij niet voldoende beteugeld wordt – het gevoel zou achterlaten van “alles mag”, “het komt er op aan slim genoeg te zijn om niet gepakt te worden”. De oplossing ligt er zeker niet in om onder de vorm van een of ander beleid te beslissen : “wij gaan de kleine criminaliteit niet meer vervolgen om onze krachten te bundelen voor de grote criminaliteit”. Ik denk dat dit zeer gevaarlijk zou zijn. De aanwezigheid van de ordehandhaving moet gevoeld worden in de bevolking. Er is daar niets aan te doen. Men kan daar voor of tegen zijn, men kan dat triestig vinden, maar ik denk dat je realistisch moet zijn, en in onze Belgische maatschappij, als de rijkswachter er niet is ... wel dan lopen de zaken uit de hand.

Ik zou anderzijds niet durven affirmeren dat er in België geen vervolgingsbeleid is. Men mag vervolgingsbeleid niet verwarren met de organisatie van het parketwerk. Een goede arbeidsorganisatie zal in staat zijn de afhandeling ook van zware zaken te bespoedigen. Besprekingen op beleidsniveau zijn er eveneens : frequent komt het college van procureurs-generaal daartoe bijeen en deze korpsoversten staan omzeggens bestendig met elkaar in verbinding m.b.t. alle beleidsproblemen die dagelijks rijzen. Geregeld zijn er ook besprekingen van het college met de Minister van Justitie.

A. JANSSENS : Wat de tyrannie van de kleine zaken betreft, speelt m.i. onbewust ook de macht van de statistieken. Voor de kaders houdt men vooral rekening met het aantal processen-verbaal, het aantal vonnissen enz... Daarvoor is het gemakkelijk om de kleine zaken op te lossen... dan kan men natuurlijk het aantal zaken uitbreiden. Eén grote zaak is ook maar één eenheid in de statistiek, terwijl er veel zittingen aan gewijd kunnen zijn. In andere zittingen kan men heel wat kleine zaken afhandelen.

Ik ben (geen) voorstander van de uitbreiding van de minnelijke schikking

F. TROCH : Hetgeen door dhr. Huybrechts werd omschreven als de tyrannie van het minder belangrijke op het meer belangrijke is de juiste weergave van een huidige spijtige realiteit. Een goed beleid binnen elk parket kan hieraan gedeeltelijk verhelpen zonder dat daarom de kleine misdadigheid ongestraft zou blijven. Maar er zijn ook wettelijke mogelijkheden, zoals bv. de uitbreiding van de mogelijkheden tot minnelijke schikking, zoals nu voorzien is in het wetsontwerp betreffende de politierechtbanken. Daardoor zou men een aantal kleine zaken kunnen kwijtgeraken, die nu gedagvaard en verder behandeld moeten worden op de zitting, en zo zou er tijd vrijkomen voor andere zaken.

Men zou ook – wat de gespecialiseerde wetgeving betreft – zich moeten afvragen of het noodzakelijk blijft dat al die gespecialiseerde materies – neem bijvoorbeeld de wetgeving op het vleesvervoer – voor de correctionele rechtbanken komen. Is het niet voldoende dat op dergelijke inbreuken door gespecialiseerde diensten bijvoorbeeld een fiscale boete wordt opgelegd ? De overbelasting van de parketten en de rechtbanken kan niet alleen opgelost worden door uitbreiding van personeel ... ik meen dat buiten beleidsnormen ook wettelijke mogelijkheden bestaan, met weinig of geen budgetaire implicaties.

A. JANSSENS : Ik ben ook van oordeel dat het systeem van de minnelijke schikkingen uitgebreid zou moeten worden, om het gerechtelijk apparaat te ontlasten.

L. DE WILDE : De toevloed van de kleine zaken is onbetwistbaar een probleem voor de parketten. De behoeften van de statistiek spelen hierbij geen rol. Maar persoonlijk ben ik tegenstander van de uitbreiding van de minnelijke schikking. Het nut van het stelsel als bespoedigingsmiddel kan betwijfeld worden, gelet op de verplichting tot voorafgaande schadeloosstelling. Men kent de houding, bv. van verzekeringsmaatschappijen, t.a.v. echte of vermeende overdreven schade-eisen : uiteindelijk, na vele maanden tijdverlies, moet er toch tot dagvaarding overgegaan worden. De minnelijke schikking – beter : de afdoening buiten proces – past niet in ons systeem. Wij hebben een systeem waarbij de dossiers worden voorgelegd aan een rechter die onafhankelijk is, die vrij is en alle belangen in acht neemt, en die onafhankelijk

uitspraak doet. De afdoening zonder proces maakt een inbreuk op dit systeem, doordat de vervolgende partij in dit geval tegelijkertijd rechter wordt. Dit is geen bezwaar wanneer het kleine zaken betreft, zoals tot hiertoe het geval was. Dit is ook geen bezwaar in een aantal misdrijven die de Duitsers "Ordnungswidrigkeiten" noemen : kleine administratieve inbreuken, waarbij de menselijke persoon niet ter sprake komt. Als je betrappt wordt door de radar van de Rijkswacht, dan maakt het niet veel verschil uit of je daarvoor een boete krijgt van een rechter of van het O.M. Wanneer men echter de minnelijke schikkingen gaat uitbreiden, zoals in het ontwerp betreffende politierechtbanken, tot misdrijven waarop een straf tot één jaar staat, dan zet men het O.M. op de stoel van de rechter. En dat zal geen oplossing geven aan de problemen die wij hier bespreken. Het aantal dossiers zal daardoor verminderen bij de rechters, maar niet bij de parketten. Ik denk niet dat in correctionele zaken een probleem van achterstand bestaat bij de rechters. Het is een parketprobleem. Ik zie veel meer heil in het wetsvoorstel Storme tot invoering van het strafbevel. Het strafbevel is – als men het ontdoet van zijn technische inkleding – een soort schikking, door de rechter voorgesteld, die verlost wordt van het tijdverlies dat de zittingprocedure nodeloos veroorzaakt.

Naast het zetten van het O.M. op de rechterstoel bij de uitbreiding van de minnelijke schikkingen, is een tweede groot gevaar dat de administratie en de uitvoerende macht de smaak te pakken gaan krijgen van de bestraffing. Wij hebben het zien gebeuren met de wet op de volksgezondheid : in elk ministerie zal men een soort parallel O.M. zien ontstaan van niet onafhankelijke ambtenaren, die onder allerlei drukkingen kunnen staan, en waarvan niemand nog zal kunnen controleren waarom die zaak geklasseerd is, een andere zaak vervolgd werd, en waarom de ene meneer zoveel, en de andere meneer zoveel boete heeft moeten betalen. Uitbreiding van minnelijke schikking mag dan misschien een oplossing zijn voor de parketten. Maar de rechtsonderhorige, hoe komt die eruit ? Dat is de vraag.

F. TROCH : Op het door dhr. De Wilde aangehaalde heb ik toch enkele opmerkingen. Het uitbreiden van de mogelijkheid van minnelijke schikking betekent in elk geval een ontlasting van de rechtbanken. Kleine en minder belangrijke zaken moeten aldus niet noodzakelijk worden gedagvaard als men van mening is dat zij voor seponering niet in aanmerking komen. Men heeft dan een tussenoplossing. Het feit dat een bepaald misdrijf voldoet aan de wettelijke voorwaarden tot minnelijke schikking betekent nog niet dat automatisch een minnelijke schikking zal worden voorgesteld. De beslissing van seponeren, dagvaarden of minnelijke schikking hangt van elk concreet geval af. De uitbreiding van de mogelijkheid tot minnelijke schikking zal eveneens een zekere ontlasting met zich meebrengen voor het griffie- en parketpersoneel en ook de parketmagistraat kan vlugger werken. Minder dagvaardingen betekent ook minder beroepen ... Het is verkeerd te stellen dat men het O.M. bij het uitbreiden van de minnelijke schikking op de rechterstoel plaatst. De toepassing van de minnelijke schikking brengt juist het verval van de strafvordering met zich mee. Van een minnelijke schikking wordt dan ook geen melding gemaakt op het strafregister.

In het strafbevel zie ik geen heil zitten. Het brengt voor niemand een ontlasting, integendeel. De zaak moet volledig worden klaargemaakt en voor de rechtbank gebracht met mogelijkheden voor bezwaar en beroep.

Het geval dat dhr. De Wilde aanhaalt i.v.m. mijn voorstel om sommige gespecialiseerde wetgeving buiten de rechtbank te houden is reëel. Het is dan ook een feit dat dient te worden nagegaan voor welke wetten en inbreuken dit zonder veel gevaar zou kunnen geschieden en op welke manier de procedure dient te worden geregeld om de rechtsonderhorige maximaal te beschermen tegen willekeur. Er bestaan terzake reeds voorbeelden, o.a. de procedure en de mogelijkheden voorzien voor de administratie van douanen en accijnzen in bepaalde gevallen evenals de administratie der belastingen. Men heeft er de mond van vol dat de parketten, rechtbanken en hoven overbelast zijn. Niemand zal er aan twifelen dat deze toestand niet gezond is voor de rechtsonderhorige en dat dus dringend iets dient te worden gedaan. Bij het invoeren van veranderingen zal men zich dan ook de bedenking moeten maken of zekere nadelen of gevaren van die veranderingen opwegen tegen wat hoger genoemd werd de tyrannie van het minder belangrijke op het meer belangrijke en het feit dat thans zaken voor het hof van beroep worden gefixeerd in 1985.

Er is een schrijnend gebrek aan middelen

L. DUPONT : Er zijn tot dusver reeds heel wat problemen gesignaleerd die verder uitgediept kunnen worden. Zijn er nog andere problemen die U in focus wil brengen, in antwoord op de vraag waarmee dit gesprek werd ingeleid ?

J.P. VAN DEN EEDE : Er stelt zich nog een zeer belangrijk probleem i.v.m. het doel van het opsporingsonderzoek. Het opsporingsonderzoek moet er toe leiden de waarheid aan het licht te brengen. Dit kan men op twee manieren opvatten : het kan zijn, aan het licht brengen wat er op een bepaald ogenblik gebeurd is, welk delict precies gepleegd is ; of men kan er ook trachten achter te komen wat precies de achtergrond is van de feiten en van de mensen die die feiten gepleegd hebben. Ik geloof dat er werkelijk onvoldoende middelen zijn om de werkelijkheid te achterhalen die achter de blote feiten schuilt. Ik geloof niet dat men van de politie- of rijkswachtdiensten mag verwachten dat zij een volledige achtergrondsheets geven van de feiten. Men kan dat eventueel wel verwachten van de probatiediensten, maar die zijn zo overbelast, en hebben zo'n gebrek aan personeel, dat het parket niet systematisch op hen beroep kan doen. Het gevolg is dat men aan de politie- of rijkswachtdiensten vraagt om een soort sociaal verslag op te stellen, maar men kan moeilijk verwachten dat zij een objectief sociaal verslag gaan schrijven vermits zij uiteraard tegenover delicten en delinquenten een bepaald standpunt innemen. Een ander groot probleem is het groot verschil in taalgebruik tussen diegene die ondervraagd wordt, diegene die het proces-verbaal opstelt, en de parketmagistraat die uiteindelijk het P.V. leest. Soms vraagt men zich af : wat be-

doelt men hier eigenlijk ? Dit lijkt me een belangrijk probleem, omdat het uiteindelijk de parketmagistraat is die beslist – althans in de meeste zaken – of de zaak voor de rechtbank gebracht moet worden. En die parketmagistraat moet oordelen aan de hand van P.V.'s die hem dikwijls onvoldoende elementen geven om een gemotiveerde beslissing te nemen.

L. DUPONT : Ik had graag nog enkele preciseringen vernomen i.v.m. de ontbrekende middelen. Aan welke middelen denkt U dan.

J.P. VAN DEN EEDE : Er is een probleem van overbelasting en personeelstekort van de parketten, dat momenteel moeilijk op te lossen is. Maar er is ook een probleem van opleiding en recrutering van de magistratuur, zeker ook van de parketmagistratuur. Het parket wordt al te veel beschouwd als een soort sas, een sluis naar de zetel toe, hetgeen nog een bijkomend probleem schept, zeker voor de kleinere parketten die voortdurend met vacatures staan.

L. HUYBRECHTS : Een tweede probleem, dat ik naast het reeds gesignaleerde probleem van het beleid inzake opsporing en vervolging zou willen aanraken, betreft de specialisatie, – ik denk nog steeds aan de misdrijven uit de commerciële sfeer. Er is een gebrek aan specialisatie op alle niveau's. Er is een gebrek aan deskundigheid bij de politiediensten waarop wij een beroep moeten doen, maar ook bij de magistraten, bij onszelf. Er is vervolgens ook een gebrek aan politieambtenaren, gespecialiseerd of niet. Er zijn niet voldoende politiemensen ter beschikking om een aantal taken uit te voeren. Daarbij komen de sociale maatregelen van arbeidsduur en dies meer, die het beschikbaar personeel nog verminderen. Trouwens in een aantal zaken volstaat een speurdersneus niet. Men moet ook gespecialiseerd personeel hebben.

Verder is er nog een schrijnend gebrek aan middelen, ook materiële middelen, zoals schrijfmachines... Ik ga het verhaal van mijn schrijfmachine die wettelijk niet bestaat niet vertellen. Die mag dus ook niet onderhouden worden. Ik ben verplicht het bandje van de schrijfmachine op te winden met mijn vinger. Maar ook documentatiemiddelen ontbreken. Wat dit betreft heb ik een gemakkelijke oplossing gevonden : ik ben bij verschillende ministeries gaan aankloppen en die hebben mij gratis een aantal gespecialiseerde wetboeken ter beschikking gesteld en die geven mij ook andere documentatie. Dit is allemaal niet gezond, ik geef het toe, maar er moet iets aan gebeuren. Onmiddellijk.

Het is triestig om het te zeggen : men heeft de tijd niet om veel tijd te verliezen aan het ondervragen van de verdachte

L. DE WILDE : Daarstraks heeft men gesproken over de achtergronden van het delict. Dit is eigenlijk het terrein van de tegenspraak in het vooronderzoek. Daar is een mouw aan te passen, mits men kleinere andere mouwen ook

aanpast : men moet namelijk een onderscheid maken tussen banale zaken, waarbij de achtergrond van het delict van niet veel belang is, de zaken waarvan men de redelijke overtuiging heeft dat ze uiteindelijk gaan leiden tot een geldboete, en anderzijds de grote zaken, dit zijn de zaken waarvan men de overtuiging heeft, of waarnaar men als parketmagistraat streeft, dat er een gevangenisstraf zal uitgesproken worden. Voor deze categorie is het van belang te weten welke de achtergronden van het delict zijn.

Een eerste mogelijkheid zou er kunnen in bestaan, dat men de parketten zou verplichten, in de grote zaken waarin het parket het vooronderzoek heeft gedaan, als laatste onderzoeksdaad de verdachte te ondervragen in aanwezigheid van zijn advocaat, waarbij dan gepeild zou worden naar de achtergronden van het delict. Hiertoe is geen wetswijziging nodig en het zou geen geld kosten.

Een andere mogelijkheid is om in België te proberen – zoals onlangs te Parijs of ook in Nederland – probatie-assistenten of sociale assistenten te laten tussenkomen vooraleer men de zaak onderzoekt. Het daarmee gepaard gaand probleem van de schending van het vertrouwen zou kunnen opgelost worden, door deze sociale assistenten te verbinden aan het parket, zodat zij t.a.v. de verdachten zouden kunnen zeggen : wij zijn hier namens de procureur, niet om het feit dat gepleegd werd te onderzoeken, maar wel om een aantal problemen te bekijken. Maar dit zal geld kosten.

Dat men alleen moet oordelen op grond van de P.V.'s zou ik willen ondervangen door het voorstel om de verdachte te ondervragen als het vooronderzoek af is en vóórdat hij voor de rechtbank komt. Momenteel gebeurt alles over zijn hoofd heen. Het is triestig om te zeggen : de rechtbank heeft de tijd niet om veel tijd te verliezen aan het lang ondervragen van de verdachte. Het is niet uit kwade wil, het is niet omdat men schrijft of denkt dat men het die man niet gunt om zijn uitleg te geven, maar het is gewoonweg omdat men overstelpt is met zaken die tijdens de zitting afgewerkt moeten worden, soms 25 tot 30 zaken, waarvan minstens 3 of 4 grote. Daarom moet de eindondervraging van de verdachte vroeger komen. Hij moet vroeger betrokken worden bij de zaak. Anderzijds wil ik betwisten dat politie of rijkswacht niet in staat zouden zijn objectieve sociale gegevens te verzamelen.

F. TROCH : Sommige parketten – en ik denk hier aan Dendermonde – zijn nu reeds totaal overbelast. Het verhoren van de verdachte in aanwezigheid van de advocaat door het O.M. klinkt misschien mooi, doch is niet te verwezenlijken en naar mijn mening ook niet wenselijk. In zulk systeem zou als het ware de zaak eerst in het kabinet van de substituut worden behandeld. De substituut hoort de verdachte en zijn raadsman. Daarna beslist hij al of niet te dagvaarden. De substituut gaat hier als het ware rechter spelen en zijn vonnis zal zijn : al of niet dagvaarden. Opnieuw is er voor het slachtoffer geen plaats. De benadeelde staat voor de zoveelste maal in de kou. Of moet die dan ook eerst door de substituut worden gehoord in aanwezigheid van zijn advocaat ? Dit is procesvoering in het kabinet van de substituut. Ik heb de indruk dat men een beetje de rol en het doel van de rechtbank en een terechtzitting vergeet. Een zaak die wordt gedagvaard wordt ten gronde voor de

rechtbank behandeld. Op basis van de bundel en hetgeen op de terechtzitting naar voor wordt gebracht velt de rechter zijn vonnis. Het is trouwens reeds gebeurd dat ik op basis van de gegevens die naar voor worden gebracht op de terechtzitting, vaststel dat de feiten niet bewezen zijn en de vrijspraak vraag. Het O.M. dient objectief te zijn en zowel de verzachtende als de verzwarende omstandigheden naar voor te brengen. Zo zal ik bv., wanneer een betichte zonder raadsman verschijnt en zijn zaak een typegeval voor opschorting is, zelf de opschorting aan de rechtbank voorstellen. Ik mag gerust stellen dat in een drukke rechtbank als Dendermonde de zaken ter zitting van de correctionele kamers grondig worden behandeld en de betichte voldoende tijd en mogelijkheden krijgt om zich terdege te verdedigen. Men is er werkelijk met de zaak begaan. Dat is althans mijn ondervinding.

Er wordt wel eens tussen de tanden gesist...

L. DUPONT : Na deze eerste inventarisatie van problemen, wou ik thans even dieper ingaan op het relationele netwerk waarin het parket betrokken is. Hoe ervaart u de verhouding tot de advocaten en de onderzoeksrechters ?

F. TROCH : Wanneer men rekening houdt met ieders functie en bevoegdheden, dan zijn er weinig problemen. Er wordt wel eens tussen de tanden gesist, omdat men liever deze of gene beslissing had van de onderzoeksrechter, maar als wij van het standpunt vertrekken, dat hij een onafhankelijke functie heeft, dan is er geen probleem. Hetzelfde geldt voor de advocaten. Wij begrijpen dat zij soms moeilijk kunnen werken, omdat zij in bepaalde stadia van de procedure geen inzage hebben van de bundels. Maar in de praktijk is het zo dat zij bepaalde zaken kunnen vragen, en wanneer men dan met een zekere soepelheid tewerkgaat, dan kunnen er geen problemen zijn.

J.P. VAN DEN EEDE : Ik meen ook – wat betreft de verhouding met de onderzoeksrechters – dat er normaal geen problemen kunnen zijn wanneer iedereen zich goed bewust is van zijn functie en zijn verantwoordelijkheden. Het is niet zoals dikwijls verondersteld wordt, dat de parketmagistraat van de onderzoeksrechter een soort instrument maakt, van wie hij moet krijgen wat hij vraagt. Ik geloof dat de onderzoeksrechter in de praktijk onafhankelijk genoeg staat om zijn beslissingen in eer en geweten te kunnen nemen. Ik geloof niet dat daar enig probleem is, tenzij eventueel problemen die betrekking hebben op bekwaamheden of andere factoren die niets te maken hebben, met het systeem.

Persoonlijk heb ik ook nooit problemen gehad met advocaten. Ik meen wel dat er wettelijke wijzigingen moeten komen op het vlak van de inzage van de dossiers, omdat de rol van de advocaat terzake moeilijk is. In de praktijk is het wel zo dat een advocaat bepaalde inlichtingen zal vragen en eventueel zal krijgen, maar omdat op dat ogenblik toch ook menselijke factoren een rol kunnen spelen, geloof ik dat er wettelijke maatregelen moeten komen om de situatie die nu al grotendeels in de praktijk bestaat te legaliseren.

L. DE WILDE : Ik denk dat de enige problemen die kunnen rijzen tussen parketmagistraten en onderzoeksrechters problemen zijn van temperament, karakter, enz ..., maar dat dit louter menselijke problemen zijn die men in alle groeperingen en maatschappijen tegenkomt. Ik meen niet dat dit moet opgeblazen worden of dat hier fundamentele problemen moeten gezocht worden op het gebied van het strafprocesrecht.

Verwettelijken van wat nu goodwill is ... ?

L. DUPONT : Ik zou nog even willen ingaan op hetgeen dhr. Van den Eede zopas gezegd heeft. Het komt ongeveer hier op neer : als alles vlot verloopt in de betrekking tussen politie en parket, onderzoeksrechter en parket, verdediging en parket, dan heeft dat veel te maken met de goodwill en de loyaliteit tussen de betrokken partijen. Lijkt het U zinvol om die loyaliteit te garanderen door een verwettelijking ervan ? Thans is die garantie immers niet aanwezig.

J.P. VAN DEN EEDE : Er zijn zeker aangelegenheden die wettelijk geregeld moeten worden. Het gaat bijvoorbeeld niet op dat een beklaagde of een verdachte voor de tweede maal voor de Raadkamer moet verschijnen vooraleer de verdediging inzage krijgt van de bundel, althans in het geval van voorlopige hechtenis. Het lijkt mij strijdig met de rechten van de verdediging dat men een volle maand moet wachten om inzage te mogen krijgen van de bezwaren of de bezwarende stukken tegen de verdachte. Ik geloof dat er – behoudens in uitzonderlijke omstandigheden, waarvoor een uitzondering zou kunnen voorzien worden – geen enkele reden is om niet vroeger inzage te verlenen in het dossier. Dit geldt uiteraard ook voor de zaken zonder voorlopige hechtenis, waarin het soms ook zeer lang kan duren voor de verdediging inzage krijgt. Welnu, ik geloof dat dit niet opgaat. Het zou zelfs in het belang kunnen zijn van het onderzoek dat een raadsman eventueel vroeger kennis kan krijgen van het dossier, omdat de verdediging zou kunnen wijzen op de wenselijkheid van bijkomende onderzoeksverrichtingen.

Of biedt het nu bestaande systeem voor iedereen de meeste waarborgen ... ?

F. TROCH : Ik vind dat men de zaken duidelijk moet stellen. Er is een bepaald misdrijf gepleegd. Het slachtoffer heeft over het algemeen dat misdrijf niet gevraagd. Het is dan ook logisch dat men vertrekt van het standpunt : die zaak moet opgelost worden. Dat is het standpunt waarvan we moeten vertrekken : het zoeken naar de waarheid. Maar als men er nu van uitgaat, zoals de voorstellen die geopperd worden, om vanaf het eerste ogenblik de advocaten in de zaak te betrekken, dan gaat men tot een situatie komen waarin de zware criminaliteit nog moeilijk zal kunnen opgelost worden. Een advocaat is voor zijn cliënt. Hij wordt door deze laatste betaald. Wanneer de advocaat

een vrijspraak bekommt is hij in de ogen van zijn cliënt een goed advocaat. Vandaar dan ook dat vooral in belangrijke zaken met kapitaalkrachtige en invloedrijke cliënten er zeker langs de kant van de advocaten meestal geen medewerking zal zijn wanneer het er op aankomt elementen van schuld lastens zijn cliënt te verzamelen. Integendeel zal er naar gestreefd worden opdat er zo weinig mogelijk bewijsmateriaal zou worden gevonden en zeker de twijfel zou blijven bestaan om aldus een vrijspraak te kunnen pleiten en bekomen. Deze rol van de advocaat is logisch want hij leeft van zijn cliënteel. Men kan niet eisen van de advocaat dat hij helpt zoeken naar de waarheid doch men moet vermijden dat de wet zo wordt hervormd dat hij het zoeken naar de waarheid kan verhinderen. Wanneer ik de laatste tijd al die voorstellen tot hervorming en het tegensprekelijk maken van het vooronderzoek lees en hoor, krijg ik de indruk dat er bij het plegen van een misdrijf slechts één slachtoffer is namelijk de betichte. Het betrekken van de advocaat vanaf het eerste begin is trouwens praktisch niet realiseerbaar : de procedure gaat eindeloos blijven duren, het gaat vanaf het begin een bekvechten en sleuren worden. Trouwens alleen kapitaalkrachtige mensen gaan zich dat kunnen permitteren, de tussenkomst van een advocaat, dag en nacht, en op dat ogenblik gaan we tot een soort klassejustitie komen. Het systeem zoals het nu bestaat biedt volgens mij voor iedereen de meeste waarborgen en de nadelen van het systeem worden door de praktijk gedeeltelijk opgevangen, zoals reeds werd gezegd. Ik ben wel akkoord dat een advocaat de mogelijkheid moet hebben om een deskundigenverslag vroeger in te zien, omdat daarin zeker elementen zitten die helpen in een onderzoek.

L. DUPONT : Ik recapituleer. Er is zopas gezegd – ik vertaal het in mijn woorden – : op enkele deelregelingen na biedt het huidig systeem de meeste waarborgen voor een loyaal strafproces, voor alle partijen. Elke wettelijke interventie die de garanties van de verdachte sterker zou gaan articuleren zou uiteindelijk het evenwicht in het samenspel tussen de belangen van de verdachte en de belangen van de samenleving kunnen verstoren.

De nadelen van het huidig systeem worden opgevangen door de praktijk

F. TROCH : Inderdaad. De nadelen die nu in het systeem zitten, zijn grotendeels door de praktijk weggewerkt.

L. DUPONT : Over die opinie, of dat postulaat, moeten we straks nog eens een vraag rondsturen. Want mocht U het daarover eens zijn...

A. JANSSENS : Ik deel volledig het standpunt verdedigd door mijn collega Troch.

L. DE WILDE : De vaststelling die dhr. Troch doet is juist. De nadelen van het huidig systeem worden opgevangen door de praktijk. En dat komt precies omdat wij als O.M. bekommerd zijn met de belangen van de verdachte die

wij vervolgen. Moesten wij daarmee niet bekommerd zijn dan zouden wij de nadelen van het systeem uitbuiten tegen hem. Maar de praktijk heeft meegebracht, door die geestesgesteldheid van het Belgische O.M., dat deze nadelen opgevangen werden.

Een goede wettekst is een tekst die stoelt op hetgeen reeds verworven is

L. DE WILDE : Moet alles daarom blijven zoals het is ? Moet men dan geen wettelijke veranderingen brengen ? Dat – denk ik – is te ver gaan. “Non ex regula ius, sed ex iure quod est regula fiat”. De regel groeit uit een bestaande praktijk. Het is niet omdat ge een regel, een wettekst invoert, dat de zaken opgelost zijn. Een goede wettekst is een tekst die stoelt op hetgeen reeds verworven en aanvaard is. Welnu, dank zij de praktijk van de prætoriaanse interpretatie van ons wetboek van strafrechtspleging zijn wij tot een bepaalde wijze van handelen gekomen. Ik denk dat het moment gekomen is om – zo niet alle – een groot deel van die prætoriaanse regels op papier te zetten en in de wet op te nemen. En als men spreekt van de tegensprekelijkheid van het onderzoek, dan denk ik dat men niet moet gaan beginnen bouwen op theorieën die door kamergeleerden of binnenkamers worden uitgebouwd, want dan komt men in strijd met die regel van romeins recht : men moet de wet opmaken in functie van hetgeen in de praktijk bestaat. De tegensprekelijkheid van het onderzoek kan vlug ingevoerd worden langs die weg. Er is bijvoorbeeld geen enkel bezwaar dat het dossier vroeger medegedeeld wordt aan de verdediging, niets belet dat in een wettekst te zetten. Maar men moet – wat nu ook gebeurt – rekening houden met een aantal uitzonderingsgevallen, waarbij bepaalde stukken niet mogen getoond worden, omdat daarop nog verder moet onderzocht worden. Dergelijke zaken kunnen gerust gebeuren. Dat zal niets veranderen aan het systeem. Als men zich houdt aan datgene wat getoetst is geweest aan de praktijk in de loop van méér dan 150 jaar, dan kan men een redelijk en voor iedereen aanvaardbaar systeem op papier zetten.

L. HUYBRECHTS : Ik wil in de eerste plaats bevestigen – waarover iedereen akkoord schijnt te zijn – dat er in de praktijk inderdaad een zeer grote inschikkelijkheid bestaat tegenover de verdediging. Die inschikkelijkheid bestaat hierin dat alle onderzoeksdaaden die door de verdediging gevraagd worden, wanneer ze niet manifest onredelijk zijn, of niet manifest ontijdig aangevraagd worden, ingewilligd worden. Ik zie dan ook geen enkel bezwaar om dat wettelijk in te richten, wel in acht genomen de beginselen die hier geformuleerd werden : dat het stelsel dienstig moet zijn voor een doelmatige en efficiënte verdediging, en dat het ook niet voor gevolg mag hebben dat het vooronderzoek nutteloos vertraagd wordt of zelfs onmogelijk gemaakt wordt. Ik zie het vooral in de verhoogde mogelijkheid om bepaalde onderzoeksdaaden te vragen door een verhoogde en versnelde toegang tot het strafdossier. Dit is vooral van belang in een onderzoeksfase die we aan het vergeten zijn, het opsporingsonderzoek, waar de toegang tot de dossiers onbestaande is. We

moeten dan misschien komen tot een statuut van verdachte en tot een kennisgeving van het feit dat hij verdacht is en van het ogenblik dat hij het recht heeft om het dossier in te zien en onderzoeksdaden te vragen. Ik denk ook aan het meer tegensprekelijk maken van de expertises. Wij hebben dat in de praktijk reeds uitgebouwd. Het is namelijk zo dat in financiële zaken nu reeds – lopend het onderzoek – de verdediging met toestemming van de onderzoeksrechter en van het parket een kopie krijgt van het deskundig verslag zodat hij dat rustig kan bestuderen met zijn raadsman, met zijn technisch raadsman, zijn accountant, zodat hij op een zinnige wijze kan antwoorden op de vaststellingen die de deskundige heeft gedaan. Ik geloof dat die maatregelen ten voordele van de verdediging, zoals ze thans in de praktijk bestaan, en zoals ze misschien nog kunnen bijgevonden worden, niet alleen de verdediging, maar ook de vervolging ten goede zullen komen. Persoonlijk ben ik een algemeen voorstander van een meer contradictoir debat. Ik denk dat de kwaliteit zowel van de vervolging als van de verdediging en van de rechtspraak daardoor zal verbeteren en dat uiteindelijk het ganse strafrechtsbedelingssysteem daar baat zal bij hebben.

J.P. VAN DEN EEDE : Ik kan mij daar volledig bij aansluiten. Het is inderdaad zo dat in de praktijk het Openbaar Ministerie wellicht niet de rol speelt die men het nogal eens pleegt toe te schrijven, als de slechte man in het debat die absoluut tot een vervolging en een veroordeling wil komen. In feite speelt het Openbaar Ministerie meer de rol van rechter dan van louter vervolgende partij. Maar dat neemt niet weg dat het vooronderzoek zeker meer contradictoir gemaakt moet worden. Ik ben daarvan overtuigd : het moet leiden tot een betere rechtsbedeling, zodat men niet meer tot situaties gaat komen waarbij men ter zitting ziet dat die man of die vrouw niet had mogen vervolgd worden. Zowel de verdachte als zijn raadsman zouden de kans moeten krijgen om al hun argumenten naar voren te brengen vooraleer de zaak voor de rechtbank komt.

Een test m.b.t. de haalbaarheid van enkele voorstellen van H. Bekaert

L. DUPONT : Ik zou U thans een kleine oefening willen laten maken aan de hand van het beginsel dat U thans zuiver geformuleerd hebt. Hetgeen U gezegd hebt komt ongeveer hier op neer : “Er is geen bezwaar – integendeel, er zou moeten op aangedrongen worden – dat zou verwettelijkt worden wat nu reeds onze beste tradities zijn. Wat niet verzoenbaar is met deze tradities, zal geen voeten aan de grond krijgen. Alleen een nieuwe wet die nu reeds steun vindt in de praktijk heeft kans op slagen”. Nu had ik U graag enkele voorstellen van Prof. Bekaert laten beoordelen in het licht van dat standpunt. Bekaert stelt voor een nieuw moment in de procedure in te schakelen : de inbeschuldigingstelling. Deze formele procesact creëert automatisch een aantal rechten in hoofde van de persoon die in beschuldiging gesteld wordt, alsmede een aantal verplichtingen die t.a.v. hem dienen nageleefd te worden. Ik noem er enkele op : de verplichte mededeling aan de beschuldigde dat hij het recht

heeft om te zwijgen, en dat hij het recht heeft om bijgestaan te worden door een advocaat ; het recht van de advocaat van de beschuldigde om bijkomende onderzoeksverrichtingen te laten doen ; de verplichting van het parket om, alvorens rechtstreeks te dagvaarden, de vragen van de verdediging te beantwoorden, hetzij door ze in te willigen, hetzij door te motiveren waarom ze niet ingewilligd werden. Wat het gerechtelijk onderzoek betreft poogt H. Bekaert een maximale gelijkheid van de procespartijen te bewerkstelligen door – ik schematiseer heel sterk – aan de verdediging o.m. juridische mogelijkheden te geven die thans reeds tot de juridische of de feitelijke mogelijkheden behoren van het parket.

L. DE WILDE : Het zwijgrecht is geen cruciaal punt, maar naar mijn oordeel past het volstrekt niet in onze tradities. Het is Anglo-Saksisch en gebaseerd op een totaal andere verhouding tussen de vervolgende en de verdachte partij dan bij ons. Wil men het invoeren, tot daar, maar het zal niet veel aan de zaak veranderen. Want de mensen hebben er belang bij om te spreken als ze werkelijk iets te zeggen hebben. Mag ik even de wet van 26 januari 1951 in herinnering brengen op de zogenaamde sociale documenten, waarin strafbaar is gesteld de weigering inlichtingen te verschaffen gevraagd met het oog op de controle van de naleving van de wet. Hier is het zwijgen van een mogelijke verdachte geen recht, wel een misdrijf. Iets anders is het recht hebben om te zwijgen en uitdrukkelijk gewezen worden op dit recht, wat neerkomt op een aanzetting tot zwijgen.

Ook nu kan de advocaat tijdens het informatieonderzoek bijkomende onderzoeksverrichtingen vragen. Als eerlijk substituut vraag je niet beter dan dat de advocaat dit doet. Het wordt hem dan ook niet geweigerd. Het enige wat je vraagt aan de advocaat is dat hij uw kantoor niet komt blokkeren, en dat hij u geen zaken komt vragen die klaarblijkelijk onzinnig zijn of die klaarblijkelijk dilatoir zijn. Dus geen bezwaar om dit in te voeren. Dit is wat nu reeds kan gebeuren en dikwijls reeds gebeurt.

Met het principe van de inbeschuldigingstelling ben ik het volledig eens, zoals ik daarnet zegde, als besluit van een verhoor van de verdachte. Maar de grote moeilijkheid zal zijn het te realiseren in de praktijk, in een kabinet met duizenden dossiers die jaarlijks moeten doorschuiven. Er zal een criterium van onderscheid moeten gevonden worden : zaken waar dit verplicht zou zijn en andere waar het vrijblijvend zou zijn.

Procesgelijkheid tijdens het gerechtelijk onderzoek ? Daarover kan men misschien een beetje discuten in theorie. Maar door de onderzoeksrechters die hun taak waarnemen wordt de procesgelijkheid nu ook al geëerbiedigd. Onderzoeksrechters die hun taak goed verstaan zullen er wel voor zorgen dat de substituut op zijn plaats blijft. Tussen haakjes wil ik onderlijnen dat ik akkoord ben met de procesgelijkheid van de partijen, maar niet met de gelijkheid van functie : een advocaat verdedigt een man die kost wat kost een privébelang moet doen triomferen, en dat is niet hetzelfde standpunt als dat van het Openbaar Ministerie.

Het richten van verzoeken en vorderingen tot de onderzoeksrechter, dat kan nu ook en dat gebeurt.

L. DUPONT : De nieuwigheid zou er thans in bestaan, dat men een verhaalmogelijkheid zou hebben bij de Raadkamer, wanneer de verzoeken of vorderingen niet worden ingewilligd.

L. DE WILDE : Er is geen enkele ernstige onderzoeksrechter die zal weigeren een ernstig verzoek van een advocaat naast zich neer te leggen. Het enige wat kan gebeuren is dat manifest dilatoire verzoeken afgewezen zullen worden. Maar dat kan je niet wettelijk verhinderen. Als het vorderingsrecht wettig ingevoerd wordt, dan gaan er ook dilatoire middelen aangewend worden, en dan zal er ook een systeem gevonden moeten worden om dilatoire middelen af te wijzen. Maar veel van het systeem van Bekaert is – met alle respect voor Bekaert en voor zijn arbeid – niets anders dan prætoriaans recht in teksten schrijven.

A. JANSSENS : Ja, veel van wat door Bekaert wordt voorgesteld is inderdaad, zoals dhr. De Wilde zegt, het verwettelijken van de bestaande praktijk. Maar ik stel me dan de vraag waarom het dan nodig is om iemand in betichting te stellen alvorens hij voor de rechtbank komt. Ik vind dat zoiets in het nadeel van de verdachte zal uitdraaien. Men kan hem al die voordelen toch zo geven, zonder hem officieel in betichting te stellen.

L. DE WILDE : Dat is een terminologie.

A. JANSSENS : Ik geloof dat het de bedoeling van Bekaert is dat de man weet waarover het gaat.

L. DUPONT : Het is een formele acte die de deur opent op rechten die anders niet gegarandeerd zouden zijn.

A. JANSSENS : Dan zou ik toch willen aandringen dat telkens als er in de tekst sprake is van de advocaat, de verdachte zonder advocaat ook over dezelfde rechten zou beschikken. Anders gaan we komen tot een soort klassejustitie. Iemand die zich een goed advocaat kan permitteren zal heel goed verdedigd worden, kan een zaak rekken zolang hij wil ... terwijl iemand die geen advocaat heeft benadeeld zou kunnen worden.

L. DE WILDE : Ja... daarmee snijdt U eventjes mijn draad af. Wat ik wou zeggen is dit : zelfs als er nu teksten komen in die aard, of andere ... de praktijk zal ze weer versoepelen, verstrengen of aanpassen. De teksten van 1808 zijn daarvan het bewijs. Neem gelijk welke wet : als de wet niet past voor de werking, zullen de rechters ze doen passen. De sociologische realiteit zal altijd boven komen.

F. TROCH : Het voorstel van Bekaert om het dossier ter inzage te houden van de partijen vóór de dagvaarding, bestaat nu reeds in de praktijk. Vanaf het moment dat de beslissing is genomen om de zaak te dagvaarden of te se-

poneren, wordt de advocaat verwittigd als hij ten minste kenbaar gemaakt heeft dat hij in de zaak is. En vanaf dat moment mag hij het dossier inzien, en dat kan maanden zijn vooraleer gedagvaard wordt.

J.P. VAN DEN EEDE : Ik geloof niet dat wij ons mogen verschuilen achter het gesignaleerde gevaar voor klassejustitie om geen hervormingen door te voeren. In elk systeem zullen bepaalde mensen beter gebruik kunnen maken van dat systeem dan andere. Ik wil niet zeggen dat dit ons probleem niet is, maar het is een ander probleem, het ligt op een ander vlak. Persoonlijk ben ik een absoluut voorstander van de voorgestelde wijzigingen.

Nochtans denk ik dat het recht van de verdachte om te zwijgen inderdaad iets is dat niet in ons rechtssysteem past. Ik geloof dat men zeer voorzichtig moet zijn als men dat zou invoeren. Wij moeten er rekening mee houden dat het de politie, de rijkswacht en de gerechtelijke politie zijn die de feiten aanbren- gen, en dat men hun taak erg gaat bemoeilijken als men aan de verdachte zegt : u heeft het recht om te zwijgen.

Voor het overige ben ik zeker voorstander van het systeem om aan de ver- dachte mede te delen dat hij verdachte is, en dat hij het recht heeft om inzage te krijgen van het dossier voordat de beslissing tot dagvaarding of seponering genomen wordt. Nu – althans bij ons in Turnhout – is het enkel op het ogen- blik dat de zaak reeds ter zitting is vastgesteld dat de verdachte of zijn raadsman inzage krijgt.

Ook wat betreft het gerechtelijk onderzoek geloof ik dat niemand er een fun- damenteel bezwaar kan tegen hebben dat er een processuele gelijkheid zou zijn tussen de partijen. Er kunnen zekere uitzonderingen gemaakt worden, door tussenkomst van een rechter of van de Raadkamer, waarbij beslist wordt dat er restricties moeten opgelegd worden om redenen die eigen zijn aan dat bepaalde onderzoek.

L. HUYBRECHTS : Ik ben voorstander van een wettelijk statuut van de ver- dachte, zowel in de fase van het opsporingsonderzoek als van het gerechtelijk onderzoek, waarbij aan de verdachte een aantal rechten zouden worden toe- gekend. Ik zie het vooral in de verhoogde toegang tot het dossier en de mo- gelijkheid – niet het recht – om gemakkelijker bijkomende onderzoeksdaten te vragen. Wat ik absoluut zou willen vermijden, dat is het opstapelen van de verplichtingen om gemotiveerde beslissingen te nemen. Dan wordt het werk onmogelijk en dan gaat men in formaliteiten vervallen. Wat ik wel zou willen is dat de rechter ten gronde wat meer zou motiveren. Dat is een techniek die men kan leren : zijn gedachtengang bij de beslissing op papier zetten. Dat is dus niet hetzelfde als een formaliteit. Als we de rechters daarmee zouden ver- trouwd maken dan zouden we naar mijn oordeel tot een betere rechtspraak komen. Ik zou ook nog een kleine waarschuwing willen geven : als men een goed werkend systeem, zoals het in feite nu wel is, in wettelijke regelen gaat omzetten, dan komen eerst de problemen. Men moet daar aan denken : wan- neer men bepaalde praktijken die misschien moeilijker te vatten zijn in teksten, toch in wetteksten zou gaan vatten, moet men er op letten ze daar- mee niet in de grond te boren.

De aanwezigheid van een advocaat bij de verhoren : irrealistisch

L. DUPONT : In het ontwerp van Bekaert wordt aan de verdediging het recht gegeven om na een eerste verhoor aanwezig te zijn bij de verdere verhoren door de onderzoeksrechter. Wat denkt u over deze toch verre gaande vernieuwing in het kader van het gerechtelijk onderzoek ?

J.P. VAN DEN EEDE : Ik denk dat die aanwezigheid van een advocaat, wat dan praktisch ook de aanwezigheid van het Openbaar Ministerie impliceert, in de praktijk totaal onmogelijk wordt : zowel voor de advocaten, als voor het Openbaar Ministerie, dat dan godganse dagen bij de onderzoeksrechter zou moeten gaan zitten. Ik geloof dat dit gewoon irrealistisch is.

L. HUYBRECHTS : Naar mijn gevoel gaat dit ook niets bijbrengen voor de verdediging. Als er een verhoogde toegang is tot het dossier en als de mogelijkheden om onderzoeksdaaden te vragen toenemen, dan gaat de aanwezigheid bij het verhoor – wat normaliter ongeveer een eindverhoor zou moeten zijn – niet veel opleveren voor de rechten van de verdediging.

L. DE WILDE : Bij die pertinente opmerkingen zou ik willen bijvoegen dat tenslotte in het wetboek van 1808, dat men zo verguisd heeft als een dictatoriaal wetboek, een onafhankelijk rechter met het onderzoek werd belast, precies om de belangen van de verdachte te vrijwaren. Men kan evengoed een politieofficier onderzoeksrechter maken. En toch heeft men een rechter gekozen. Waarom moet er dan nog een advocaat bijkomen ? Dat is gewoonweg het debat ten gronde verplaatsen naar het kabinet van de onderzoeksrechter. Het is praktisch niet te realiseren zonder het ganse systeem te herdenken.

F. TROCH : De vraag is ook : wat gaat de advocaat komen doen ? Gewoon aanwezig zijn ? Of mee vragen stellen ? Het enige gevolg hiervan zal zijn dat de zaken eindeloos lang gerokken zullen worden. Er zal opnieuw gepalaberd worden, en de onderzoeksrechter zal nauwelijks nog kunnen werken in aanwezigheid van iemand die op zijn vingers staat te kijken. Ik zie er het nut niet van in.

A. JANSSENS : Ik geloof dat de praktijk in Frankrijk het fiasco van dergelijke hervormingen bewezen heeft. Ik zie ook niet in hoe het praktisch te verwezenlijken valt. Wanneer gaat de onderzoeksrechter de verhoren doen ? De advocaten zijn normaal 's morgens op de zitting. Het zal dus in de namiddag moeten gebeuren, of onder het weekend. Ik zie dat praktisch niet te verwezenlijken.

L. DE WILDE : Wij moeten ons hoeden voor de invloed van de TV-feuilletons. Wanneer wij iets in de Amerikaanse praktijken zien gebeuren, dan denkt men : dat zal hier ook wel zo zijn. Maar het is hier gans anders. De rechter in een Amerikaans systeem, die zit daar, en die telt de slagen. Dat is alles. Maar hier is het anders. Als ge natuurlijk de rol van de rechter beperkt

tot het tellen van de slagen, ja, dan moet ge twee boksers hebben. Maar dat is ons systeem niet.

De raadkamer als beroepsinstantie ? Dan komt men er gewoonweg niet meer uit.

L. DUPONT : Ik had graag uw opinie vernomen over de verregaande vernieuwingen in het voorontwerp van H. Bekaert m.b.t. de functie van de Raadkamer. Waar Bekaert aan het parket, en vooral ook aan de verdediging rechten geeft, blijft hij consequent, door een beroepsinstantie in te schakelen voor de afhandeling van betwistingen of conflicten i.v.m. die rechten ; in casu is dit de Raadkamer. Wat denkt U hierover.

L. HUYBRECHTS : Ik geloof dat ik daarop reeds geantwoord heb. Ik ben daar geen voorstander van, omdat men moet vermijden het aantal conflict-situaties in de te nemen beslissingen in te bouwen. Zoniet, dan zal men het onderzoek onmogelijk maken. Ik ben wel voorstander van verhoogde mogelijkheden tot verdediging, maar niet van het verhogen van het aantal te nemen beslissingen en beroepsmogelijkheden, want dan komt men er gewoonweg niet meer uit.

F. TROCH : Ik kan mij daar volledig bij aansluiten. Als men toch meent dat bepaalde zaken die in de praktijk gegroeid zijn wettelijk vastgelegd moeten worden, dan moet men toch vermijden dat er niets anders dan procedure zou ontstaan. Als men nu wettelijk wil bepalen dat de advocaat een verzoekschrift kan schrijven om bepaalde onderzoeksdaaden te laten stellen door de onderzoeksrechter, goed, dan staat het erin. Maar vermijdt dan in ieder geval dat een weigering door een onderzoeksrechter automatisch een beroep kan meebrengen. Als de onderzoeksrechter in eer en geweten meent dat het verzoek niets met de zaak te maken heeft of dat hij er niet kan op ingaan, dan zal de rechter ten gronde daar later opnieuw kunnen over oordelen. Het verzoekschrift zit immers in het bundel, en als de advocaat er dan opnieuw op aandringt dat het onderzoek zou gebeuren, er naar verwijzend dat hij het eerder reeds heeft gevraagd, dan zal de rechter ten gronde daarover opnieuw oordelen.

Dit weet de onderzoeksrechter en de substituut ook. Deze zullen dan ook niet lichtzinnig een verzoek van de betichte of zijn advocaat naast zich leggen. Er moet in alle geval vermeden worden dat de procedure nodeloos gerekt kan worden.

L. DE WILDE : Ik denk dat men de onderzoeksrechter moet vertrouwen. Hij is een rechter die oordeelt. Als hij oordeelt dat het verzoek moet afgewezen worden, dan is het afgewezen. Hij is het toch die het onderzoek doet. Niemand anders. Of hij het nodig acht het verzoek in te willigen, daar oordeelt hij zelf over. Dat men de huidige mogelijkheden codificeert, daar ben ik het mee eens ; maar nieuwe : dat men ze eerst uittest.

L. DUPONT : Ik had U in dit verband toch even willen confronteren met het probleem van de processuele gelijkheid van partijen. In de huidige stand van zaken beschikt het Openbaar Ministerie wel over beroepsmogelijkheden m.b.t. de vorderingen die het tot de onderzoeksrechter richt, in tegenstelling tot de andere partijen die zich niet kunnen beroepen wanneer hun verzoeken niet ingewilligd worden. Als U de processuele gelijkheid verdedigt dan zou U, ofwel de huidige beroepsmogelijkheden van het Openbaar Ministerie moeten afschaffen, ofwel gelijkwaardige beroepsmogelijkheden moeten geven aan de verdediging. Het is een uitdaging.

L. DE WILDE : Het is juist dat deze beroepsmogelijkheden pratoriaans bestaan, maar ook dat er – behalve op het vlak van de voorlopige hechtenis waar de processuele gelijkheid bestaat – geen gebruik wordt van gemaakt. Het gebeurt uiterst zelden dat het parket hoger beroep instelt tegen de weigering om een getuige te verhoren of om een deskundige aan te stellen.

J.P. VAN DEN EEDE : Ik zou hierop nogal genuanceerd willen antwoorden. Wanneer we het hebben over gelijke rechten, dan zou men consequent moeten zijn en inderdaad aan de verdediging dezelfde rechten geven. Maar dat houdt gevaren in. Normaliter zal een onderzoeksrechter een redelijk verzoek niet afwijzen. Maar wanneer men nu een beroepsmogelijkheid zou toelaten, ingeval van weigering, dan kan dat aanleiding geven tot het vertragen van de procedure, wat ook tegen de belangen ingaat van de maatschappij. Wanneer men dus consequent is, dan moet men het beroepsrecht toekennen, maar in de praktijk zal dit er op neerkomen dat de mogelijkheid wordt gegeven om de procedure te vertragen.

A. JANSSENS : Ik dacht ook dat als men consequent moet zijn, men de beroepsmogelijkheid moet geven voor alle partijen. Maar dat gaat veel praktische moeilijkheden medebrengen. Als er een zeer dringende maatregel gevraagd wordt, bijvoorbeeld op vrijdag, en die maatregel wordt geweigerd, dan kan er zaterdag beroep aangetekend worden en dan zal de Raadkamer dit beroep 's zaterdags of zondags moeten behandelen. Alle dagen zal er Raadkamer zijn. Men zal waarschijnlijk een nieuwe rechtbank moeten oprichten.

L. DE WILDE : Misschien is er geen bezwaar tegen het afschaffen van het beroepsrecht van het Openbaar Ministerie, gelet op het feit dat het in de praktijk toch nauwelijks voorkomt, behoudens inzake de voorlopige hechtenis. Maar er moet rekening mee gehouden worden dat deze beroepsmogelijkheden van het O.M. aansluiten bij de ongelijkheid van functie en niet bij de processuele gelijkheid, onderscheid dat zopas is gemaakt. De verdachte wordt trouwens niet opgeroepen voor de Kamer van inbeschuldigingstelling want het gaat om een meningsverschil tussen de procureur en de onderzoeksrechter.

De punten op de i inzake procesgelijkheid

L. HUYBRECHTS : Ik vrees dat men twee zaken door elkaar haalt als men

spreekt over procesgelijkheid. Men mag niet vergeten dat het Openbaar Ministerie, en overigens ook de onderzoeksrechters, twee verschillende taken hebben. Er is de magistraat van het O.M., die enerzijds gelast is met de gerechtelijke politie, d.i. het opsporen en onderzoeken van misdrijven, en die anderzijds een vervolgingsambtenaar is. Er is de onderzoeksrechter die enerzijds eveneens gelast is met de gerechtelijke politie, het opsporen en het onderzoeken van misdrijven, en die anderzijds een taak van rechter heeft m.b.t. dit onderzoek. Wanneer men het nu heeft over procesgelijkheid, dan moet men het hebben over procesgelijkheid in verband met de acte van vervolging. Maar niet i.v.m. alle daden van opsporing of onderzoek. Daar moet men het hebben over : de rechten van verdediging. Gebeurt die opsporing, gebeurt dat onderzoek met voldoende inachtneming van de rechten en de mogelijkheid van verdediging ? Procesgelijkheid ? Ja, ten aanzien van de handelingen van vervolging. Maar geen gelijkheid t.a.v. de daden van onderzoek. De taken zijn immers verschillend. Men moet niet zeggen dat de verdediging en het Openbaar Ministerie bij de vervolging dezelfde taken hebben. Wij hebben de algemene opdracht om door de vervolging, het opsporen en het onderzoek de samenleving te beschermen, en de verdediging heeft de bijzondere taak om die ene man een eerlijk proces te bezorgen.

Het Openbaar Ministerie als veiligheidsgordel voor de onderzoeksrechter

L. DUPONT : I.v.m. de voorlopige hechtenis had ik U een vraag willen voorleggen die gerezen is naar aanleiding van het gesprek met de onderzoeksrechters. Zij waren voorstander van een wijziging in de bestaande praktijk die hierop zou neerkomen, dat de onderzoeksrechter vrijelijk zou kunnen oordelen over de invrijheidstelling van diegene die in voorlopige hechtenis is, zonder rekening te moeten houden met het akkoord van het parket, en om minstens op dat vlak volstreekte gelijkheid tussen verdediging en parket te bewerkstelligen, en zodoende ook de volle inhoud te geven aan de eigenlijke rechterlijke functie. Wat denkt U daarover ?

L. HUYBRECHTS : Mag ik U dan alleen op één situatie wijzen : de Raadkamer bevestigt het aanhoudingsbevel en het volgende uur of de volgende dag laat de onderzoeksrechter de verdachte vrij. Dat is onlogisch, dat gaat niet.

F. TROCH : Als men dat zou invoeren, dan zou de onderzoeksrechter wel eens minder geneigd kunnen zijn om een opheffing voor te stellen, omdat zijn verantwoordelijkheid op dat ogenblik te groot zou worden, terwijl hij nu – met tussenkomst van het Openbaar Ministerie – daarbij min of meer geholpen wordt.

J.P. VAN DEN EEDE : Ik zie het niet zozeer als een veiligheidsgordel voor de onderzoeksrechter. Ik geloof dat wij het zo moeten stellen : de Raadkamer

heeft het aanhoudingsbevel gehandhaafd voor één maand ; wanneer op een bepaald ogenblik het O.M. en de onderzoeksrechter er over akkoord gaan dat de vrijheidsberoving niet zo lang gehandhaafd dient te worden, dan is dat al een stevige garantie dat die inderdaad op dat ogenblik niet meer noodzakelijk is. Maar wanneer er tussen onderzoeksrechter en het O.M. op dat vlak onenigheid is, is het aan de Raadkamer om haar uitspraak opnieuw te toetsen. Dat lijkt mij logisch.

A. JANSSENS : Ik vind de huidige regeling perfect. Ik zie geen enkele reden om dat te veranderen.

Financiële borgstelling voor het slachtoffer ...

L. DUPONT : Uit de aan gang zijnde parlementaire besprekingen van het budget van Justitie blijkt dat het aantal voorlopige hechtenissen de laatste tien jaar zou toegenomen zijn, terwijl de wetgever in deze periode zelf was tussengekomen, om dat fenomeen in te perken. Welke technieken zouden uw inziens gebruikt kunnen worden om het groot getal van voorlopig gehechten, die jaarlijks de helft van de gevangenispopulatie uitmaken, in te perken ?

L. HUYBRECHTS : Het is niet omdat het aantal voorlopige hechtenissen stijgt, dat we daarom onmiddellijk met een probleem zitten, alhoewel ik geenszins voorstander ben van misbruik ervan. Ik zou willen pleiten voor een voorlopige invrijheidstelling onder bepaalde voorwaarden. Ik denk daarbij vooral aan de voorwaarde van borgstelling ten voordele van de benadeelde. Wij hebben voor het ogenblik de borgstelling ten voordele van de schatkist. Ik ga U een verhaal vertellen – ik geloof dat het heel illustratief is – van een geval dat een 15-tal jaren geleden in Antwerpen heeft plaatsgegrepen. Tijdens een zeemansdiscussie wordt door een zeeman een bierglas kapotgeslagen en wordt het oog van een andere zeeman uitgestoken. Een dronkemansdiscussie. Men beslist uiteindelijk de voorhechtenis niet langer te laten duren, maar de voorzitter van de Raadkamer vindt het nuttig dat een bepaalde som opzij gezet wordt om het slachtoffer te vergoeden. De rederij stort de gevraagde som van 100.000 frank. En onze dronken zeeman wordt vrijgelaten. Het eerste wat hij uiteraard doet – het was een vreemdeling – is een andere lijn kiezen en dat onherbergzaam land nooit meer aandoen. Iedereen was gerust : de benadeelde had beslag gelegd op de borgsom. Ja, dat ging maar, voorzover de zeeman zou verschijnen. Hij is nooit meer verschenen. Die borgsom werd toegewezen aan de Staat. Ik denk dat het nuttig zou zijn om een borgsom uit te trekken voor de benadeelde.

Verder ben ik ook van oordeel dat er andere maatregelen zouden moeten genomen worden, zoals : het onroerend beslag – vooral in financiële zaken – om te verhinderen dat een verdachte zich tijdens de duur van zijn procedure onvermogend maakt.

J.P. VAN DEN EEDE : Ik geloof dat wij in feite niet juist weten wat de aangehaalde cijfers van de voorlopige hechtenissen weerspiegelen. Ik geloof niet dat men uit die cijfers mag afleiden dat de laatste tien jaar misbruik zou zijn gemaakt door het parket van de voorlopige hechtenis of dat de Raadkamers de aanhoudingsmandaten vlotter bevestigd hebben. Maar dat neemt niet weg dat er inderdaad mogelijkheden zouden moeten bestaan – zoals reeds gezegd werd – om de voorlopige hechtenis op te heffen onder bepaalde voorwaarden die de belangen van het slachtoffer en van de maatschappij dienen.

F. TROCH : Ik sta 100 % achter de voorstellen van dhr. Huybrechts. Het huidige stelsel biedt zekere waarborgen aan de benadeelde, maar als men dat in extreme vormen gaat veranderen – en in het ontwerp van Bekaert zijn er sommige van die extreme stellingen – dan gaat doodeenvoudig het bestaande en het werkelijke slachtoffer verder in de kou staan, ten voordele van de betichte, ten nadele van de waarheid en met alle gevolgen van dien. Als men in welke zin ook een oplossing zoekt, moet aandacht gegeven worden aan het slachtoffer. Wat de cijfers van de voorlopige hechtenis betreft dient eveneens rekening te worden gehouden met het feit dat de rechter bij het vellen van een vonnis de effectieve gevangenisstraf dikwijls beperkt tot de duur van de voorlopige hechtenis.

A. JANSSENS : Het aantal voorlopige hechtenissen zou misschien ook wel te wijten kunnen zijn aan een stijging van de zware criminaliteit gedurende de laatste tijd en ook aan het feit dat er meer en meer vreemdelingen naar België komen, die er misdrijven plegen, en waarvoor men misschien vlugger de voorlopige hechtenis gaat vragen omdat het gevaar bestaat dat zij zich aan de bestraffing zullen onttrekken.

Wat het voorstel betreft om iemand onder borgtocht in vrijheid te stellen, zou ik toch voor het gevaar willen waarschuwen, nl. dat men dan ook weer de betaalkrachtige gaat bevoordelen tegenover de anderen. Ik herinner mij een pijnlijk voorval uit de praktijk. Ik was toen beschaamd dat ik er als O.M. bijzat. Het betrof een vervolging door het bestuur van accijnzen voor een geheimstokerij. De raadkamer stelt de bedragen van de borgstelling vast op 100.000 fr voor het brein van de bende en op 75.000 fr, 50.000 fr en 25.000 fr voor de drie andere verdachten. De laatste verdachte was echter een simpele landarbeider, die er bovendien niet veel mee te maken had, en die kon natuurlijk die 25.000 fr niet betalen zodat hij de enige was die uiteindelijk aangehouden verscheen. De raadsman van de drie andere verdachten vroeg dan nog met de glimlach uitstel op 14 dagen. Hij beweerde dat hij nog niet klaar was met zijn verdediging. Toen ben ik heel kwaad geworden en heb ik geëist dat er slechts 8 dagen uitstel zou gegeven worden.

L. DE WILDE : Ik betwist het ongenueanceerde uitgangspunt van L. Dupont. Uit officiële gegevens blijkt dat de voorlopige hechtenis veel minder aangewend wordt dan vroeger, bijvoorbeeld voor het rechtsgebied Gent is er een vermindering met meer dan 30 % in de laatste tien jaren. Wellicht kan er een lichte stijging vastgesteld worden in Brussel-grootstad, dit is evenwel het ge-

volg van het groot aantal zware geweldsmisdaden die daar gepleegd worden en niet van een repressiever beleid. Men moet goed onderscheiden, enerzijds de verhoging of de vermindering van het aanwenden van de voorlopige hechtenis en anderzijds statistieken die de verhouding weergeven in het totaal van de gevangenisbevolking ; deze statistieken gaan in stijgende lijn. De uitleg hiervoor zal ik straks geven.

Morele borgstelling voor de dader ... neen

L. DUPONT : Ik zou even een brug willen bouwen naar de komende gesprekken, waarbij welzijnswerkers en vrijwilligersorganisaties die met delinquentie-problemen geconfronteerd worden rond de tafel zullen zitten. En precies in verband met die borgstelling voor min-vermogenen zou ik uw oordeel willen vragen over de ontvankelijkheid van het gerechtelijk apparaat voor de morele borgstelling : een persoon of een vrijwilligersorganisatie die het vertrouwen geniet in justitiële kringen...

L. HUYBRECHTS : Ik heb alleen één vraag : wat is het risico bij borgstelling ? In het verbintenissenrecht weten wij wat het risico is : dan moet de borg opdraaien. Hoe zit het met de morele borgstelling ? Wat betekent dat in feite : morele borgstelling ? Ik vrees dat het woorden zijn en dat het geen waarborgen biedt.

L. DUPONT : Mag ik er even op wijzen dat er in de reclassering een oude traditie bestaat van participatie van vrijwilligers aan de strafrechtsbedeling. De vraag rijst of vrijwilligerswerk zich tot de reclassering moet blijven beperken en of – vanaf het eerste justitiële optreden – de participatie van vrijwilligers niet bevorderd kan worden in het hele voorstuk ?

L. DE WILDE : Wij gaan die mensen, de enen vrijwillig, de anderen uit naïviteit, medeplichtigen maken van misdadigers. Zoals dhr. Huybrechts zegt : tot wat engageert die borgstelling ? Welk gezag heeft hij over die man ? En welk respons zal hij krijgen van de dader ? Ik denk dat het niet te realiseren is bij ons.

L. HUYBRECHTS : Als U bedoelt : een voorlopige invrijheidstelling onder voorwaarde, onder toezicht van een maatschappelijk werker, van een probatie-assistent, dan ben ik daar wel voorstander van. Dat is iets anders dan borgstelling. Dat is een controle, een hulp. Ik ben daar voorstander van. Maar daarover is reeds veel gepubliceerd en als ik mij niet vergis is het bezwaar dat men eigenlijk vooruitloopt op de schuldvraag, omdat men de man reeds aan bepaalde maatregelen onderwerpt in de veronderstelling dat hij wel schuldig bevonden zal worden. Ik ben er wel voorstander van, maar ik wijs U op dat wettelijk bezwaar, om niet te spreken van de “crimes syndicates” die hun “vrijwilligers” wel zullen naar voor schuiven.

L. DE WILDE : In dat geval gaat het om mensen die in een hiërarchie, in een korps zitten, en die men in de hand kan houden. Maar als gij spreekt van vrijwilligers : wie zijn dat ? Eender welke sociaalvoelende persoon zou zich aanmelden... dan gaan wij naar een privatisering van het gerecht.

F. TROCH : Ge gaat alleen meer slachtoffers maken ... Als men een bepaalde maatregel neemt, dan moet men zich niet beperken tot één of andere slagzin. Men moet zien hoe men effectief kan realiseren wat men wil bereiken. Als men iets wil veranderen, a.u.b. dat men erover nadenke en dat men dus niet zo maar iets realiseert zonder dat met de consequenties en met de mogelijkheid van de uitvoering wordt rekening gehouden. Dit is in het algemeen zo, dus ook wat de borgsom betreft, of om het even wat.

De wetgever heeft bepaald dat strenger zal worden opgetreden tegen de fiscale fraude. Ik hoop dat de wetgever ook zal nadenken over de consequenties dat dit voor de parketten en rechtbanken met zich zal brengen, nl. een grote toename van het aantal te behandelen zaken in een uiterst gespecialiseerde materie. Wanneer dit niet gepaard gaat met een kaderuitbreiding, zal ook in deze materie de wetmatige tyrannie van het minder belangrijke op het meer belangrijke van toepassing zijn. Dit zou totaal verkeerd zijn.

Er worden geen gevangenisstraffen meer uitgesproken

L. DE WILDE : Ik ben niet zo enthousiast over de geldelijke borgstelling. Wie gaat daar het slachtoffer van zijn ? De familie van de man in kwestie, zijn vrouw die gaat werken... Verder heeft een borgstelling alleen maar zin als ze zwaar is. Wie kan dat betalen ? De georganiseerde gangs ? Alléén de rijken zullen bevoordeligd worden... Ik ben op eerste gezicht wel voorstander van andere voorstellen, zoals het beslag en dergelijke meer, onder voorbehoud van grondige studie. Maar om terug te komen tot de uitgangsvraag over de toename van de voorlopige hechtenissen : volgens mij ligt de reden van de verhoging in de statistische verhouding tot de totale gevangenisbevolking in het feit dat de rechtbanken ten gronde geen gevangenisstraffen meer uitspreken, ik bedoel : effectieve gevangenisstraffen. De gevangenisstraffen dienen thans, zoals het in de middeleeuwen was, voor de voorhechtenis. En we gaan er meer en meer hebben. Nu is het de helft. Ik ben ervan overtuigd dat het binnenkort 3/4 zal zijn. Dat komt hierdoor : korte gevangenisstraffen worden niet meer uitgesproken, en als ze worden uitgesproken worden ze niet meer uitgevoerd ; grote gevangenisstraffen worden gesplitst in voorwaardelijk en effectief, en het effectieve is al uitgezeten in de voorhechtenis en, tenslotte is er een duidelijke trend om zo vlug mogelijk de veroordeelden de voorlopige of de voorwaardelijke invrijheidsstelling te verlenen waarbij het genaderecht successief wordt gehanteerd om de wettelijke voorwaarden van de wet Lejeune te bereiken.

De kritiek van de mensen ? Ja, die moet je erbij nemen

L. DUPONT : Het parket heeft traditioneel en officieel tot taak de gemeenschapsbelangen te behartigen. Nu wordt het voor die dienstverlenende functie erg ondankbaar behandeld. Er worden allerlei negatieve uitspraken gedaan over U : voor de enen bent U te streng, voor de anderen te mild... Wat is uw perceptie van de perceptie van anderen?

L. DE WILDE : Het strafproces verloopt in vier fasen : de opsporing, de vervolging, de berechting en de strafuitvoering. Wij, insiders, kennen dat onderscheid en weten : voor het onderzoek is de onderzoeksrechter verantwoordelijk, voor de vervolging het openbaar ministerie, voor de rechtspraak de rechters. Maar hierbuiten, op straat, weet men dat niet. Men kent alleen diegene die in de kijker loopt : het openbaar ministerie. En als er dan kritiek is, dan richt zich dat tegen de persoon die ze zien. En men ziet het openbaar ministerie. Ik denk dat we daar niet zwaar moeten aan tillen, dat ze op onze rug slaan. Onze rug is breed genoeg om dat te verdragen. Maar toch wil ik er op wijzen dat veel kritiek veroorzaakt wordt door onwetendheid over ons systeem, en over de rol die ieder speelt in het systeem. Wij zijn bij de publieke opinie verpest door onze T.V.-feuilletons en ook door bepaalde verkeerde voorstellingen van zaken in T.V.-uitzendingen over het gerecht. Als de mensen een feuilleton of een politiefilm zien denken de mensen dat het hier ook zo aan toe gaat. Dat is de oorzaak van veel kritiek.

L. HUYBRECHTS : Ik heb eerbied voor mijn werk en voor mezelf. Dat is geen zelfgenoegzaamheid. Het is een soort rust. Ik geloof dat een parketmagistraat niet moet hengelen naar de sympathie van het publiek, dat dit niet zijn taak is. Dat is niet nodig, dat heb ik niet nodig. En al bij al kan ik U wel zeggen, dat men niet aan mijn sociale reclassering heeft moeten doen wanneer ik toegetreden ben tot het openbaar ministerie.

J.P. VAN DEN EEDE : Ik geloof dat die functie inderdaad niet zal leiden tot populariteit. Maar het is vanzelfsprekend dat wij die populariteit niet zoeken. Het is een ondankbare functie voor de publieke opinie, maar ik geloof niet dat één parketmagistraat daar zwaar aan tilt.

F. TROCH : Wij hebben een onsympathieke rol. Dan sta je automatisch aan kritiek bloot. Soms gaat men vanuit uitzonderlijke situaties, waarop men terecht kritiek heeft, veralgemenen voor het hele systeem. Maar kritiek mag er zijn. Dat is gezond. Trouwens, ééns dat het niet meer over het professionele gaat, is er geen enkel probleem wat de relaties betreft. Ik speel al een 3-tal jaar als lid van het openbaar ministerie met de balie mee in de voetbalcompetitie... ik kom alle balies tegen, en de verhoudingen zijn zeer goed.

A. JANSSENS : Er is een oud Frans gezegde dat luidt : "La plume est serve, mais la parole est libre". Ik heb dat spreekwoord kunnen toepassen in mijn werk, en heb daar heel veel voldoening aan. En de kritiek van de mensen, ja, die moet je erbij nemen.

Leuven 25 april 1981.